

1 Korintiërs 15:49b: 'n Hortatief- of futurumlesing?

S P Botha

Universiteit van die Noorde: Qwaqwa-tak

Abstract

1 Corinthians 15:49b: A hortative or future reading?

The didactical context within chapter 15 of 1 Corinthians furnishes the reason why the publishers of the Greek New Testament and the majority of exegetes preferred the future textual variant $\phi\omicron\rho\acute{\epsilon}\sigma\omicron\mu\epsilon\nu$ in 1 Corinthians 15:49b instead of the hortative reading $\phi\omicron\rho\acute{\epsilon}\sigma\omega\mu\epsilon\nu$ which enjoys stronger textual support. In addition to convincing text-critical arguments, discourse analytical and exegetical arguments can be put forward to show that even within the textual context the hortative reading makes good sense.

1. INLEIDING

$\Phi\omicron\rho\acute{\epsilon}\sigma\omega\mu\epsilon\nu$ as alternatiewe lesing vir $\phi\omicron\rho\acute{\epsilon}\sigma\omicron\mu\epsilon\nu$ (1 Kor 15:49) het die sterkste teksgetuïenis, naamlik die proto-Aleksandryne p⁴⁶ en \aleph , die latere Aleksandryne A, C, P, Ψ , 33, 81, 104, 326 en 1739, die Westerse D, F en G (vgl Metzger 1968:214, 216), die Jerusalemse K (vgl Metzger 1968:54, 141) en die oorweldigende meerderheid minuskels van die Bisantynse tekstipe, vertalings en kerkvaders en het dus ook geografies die wydste verspreiding. Nietemin is $\phi\omicron\rho\acute{\epsilon}\sigma\omega\mu\epsilon\nu$ met sy mindere en swakkere teksgetuïes, naamlik die Aleksandryne B wat by Paulus minder betroubaar is weens Westerse elemente in die teks (vgl Metzger 1968:218) en die Aleksandryne I wat as teks nouer ooreenstem met \aleph en A as met B (vgl Metzger 1968:54), asook enkele minuskels en vertalings, die lesing wat deur die uitgewers van die NA²⁶- en die UBS³-uitgawes van die Griekse teks van die Nuwe Testament en deur verreweg die meeste eksegete verkies word. Dit word gedoen om eksegetiese redes

omdat die didaktiese konteks hier nie 'n hortatief ($\phi\omicron\rho\epsilon\sigma\omega\mu\epsilon\nu$ is in die aoristos subjunktief) vra nie, maar 'n futurum indikatief ($\phi\omicron\rho\epsilon\sigma\sigma\omega\mu\epsilon\nu$) (vgl bv Metzger 1975:569; Lenski 1963:729; Weiss 1910:377).

2. TEKSKRITIESE OORWEGINGS

Volgens Metzger (1968:207) is die kriteria wat die swaarste moet weeg by die beoordeling van variante lesings, dié wat gebaseer is op die rekonstruksie van die geskiedenis van 'n variante lesing en moet die lesing gekies word wat die beste verklaring gee vir die ontstaan van die ander lesings. Wanneer hierdie beginsel in werking gestel word, is dit baie makliker om te verstaan waarom enkele teksgetuies, waaronder ook B, die hortatiewe subjunktief sou verander na die futurum, naamlik omdat dit soveel beter inpas by die konteks van die diskoers. Dit is ook om dieselfde rede dat die uitgewers van die Griekse teks en die meerderheid eksegete tans die futurum verkies. Dit is egter moeiliker om te begryp waarom verreweg die grootste meerderheid vroeë en ook betroubare teksgetuies die futurum wat so goed aansluit by die didaktiese konteks van verse 42-48, sou verander in 'n hortatiewe subjunktief. Indien itasisme verantwoordelik was vir 'n foutiewe lesing (vgl ook Rom 5:1 – Robertson & Plummer 1911:375), is dit steeds makliker denkbaar dat die futurumlesing as fout iewers in die gang van tekskopiëring ingesluip het en deur die enkele teksgetuies weerspieël sou word, as dat die vir die konteks veel moeiliker subjunktieflesing deur die meerderheid betroubare teksgetuies foutief aangehoor en gekopieer sou wees.

Afgesien van die bogenoemde eksterne getuie tel die reël van die sogenaamd moeiliker lesing by die interne getuie in die guns van die subjunktieflesing as die groter waarskynlikheid. Hoewel die teenstrydige didaktiese konteks as intrinsieke waarskynlikheid (vgl Metzger 1968:210; Petzer 1990:221-223), soos reeds aangedui, 'n swaarwigtige argument is teen die hortatiewe subjunktieflesing, sal by die eksegeese aangetoon word dat die subjunktieflesing glad nie 'n geheel onmoontlike en onsinne lesing is binne die teksverband wat wel 'n hortatiewe element bevat vanaf vers 46 nie. Nietemin bly die oorwegende toon van die perikoop didakties en behou die bogenoemde argument insake die groter onwaarskynlikheid van 'n verandering deur kopieerders van die didaktiese futurumlesing na die hortatiewe subjunktieflesing sy geldigheid. Die keuse vir die hortatieflesing geniet wel ook 'n sekere aanhang onder eksegete (vgl Fee 1987:794-795; Findlay 1980:939; Héring 1962:179; vgl ook Grosheide 1957:427 se middeweg-standpunt).

3. EKSEGETIESE OORWEGINGS

Die inhoud van die eerste Korintiërbrief kan gereduseer kan word tot twee hoofmotiewe wat die kerngedagte van die brief vorm, naamlik die *misstande in die gemeente* en *Paulus se reaksie daarteenoor* (vgl Botha 91:132-134). 'n Skematiese voorstelling van die kerngedagte of fokuspunt van die brief soos dit in die onderskeie perikope aangedui kan word (met uitsluiting van die seëngroete en danksegging onder perikope 1 en 2 en van Paulus se laaste versoeke en groete onder perikope 10-13), sien soos volg daaruit:

**KRUISDRA, IN NAVOLGING VAN JESUS CHRISTUS DIE GEKRUISIGDE,
MOET KOM IN DIE PLEK VAN DIE GEWAANDE HOOGMOEDIGE KENNIS
VAN GEMEENTELEDE, WAT GELEI HET TOT:**

Perikoop 3 (1 Kor 1:10-4:16)

Verdeeldheid oor leiersfigure:

(Nee, nie nastreef van wêreldse wysheid en welsprekendheid nie, maar van Christus as die wysheid van God. Paulus en Apollos is slegs sy dienaars onder die kruis.)

Perikoop 4 (1 Kor 4:16-6:11)

Duld in gemeente van:

'n geval van gruwelike ontug

(Nee, verwyder persoon uit gemeente en reinig julle.)

&

hofsake teenoor medegelowiges

(Nee, ly eerder onreg.)

Perikoop 5 (1 Kor 6:12-7:40)

'n Goedpraat van seksuele omgang buite die huwelik

(Nee, julle liggame behoort aan Christus en die Gees.)

&

vrae oor seksuele onthouding binne huwelik, en egskending

(Nee, nie onttrekking aan mekaar of egskending nie. Dit is egter beter om nie te trou of te hertrou nie ter wille van 'n ongedeelde toewyding aan die Here.)

Perikoop 6 (1 Kor 8:1-11:1)

**Handhawing van reg tot eet van afgodsoffervleis en deelname
aan seremonies in heidense tempels:**

(Nee, doen afstand van regte ter wille van behoud van die swakke in geloof. Paulus het afstand gedoen van sy regte [oa op lewensonderhoud] om soveel mense as moontlik te red.)

Perikoop 7 (1 Kor 11:2-34)

Miskenning van:

onderhorigheid van vrou aan haar man by byeenkomste

(Nee, dra 'n hoofbedekking as teken van onderhorigheid.)

&

betekenis van die liggaaam van Christus by die Nagmaal

(Nee, toets eie gesindheid vooraf en wag vir mekaar.)

Perikoop 8 (1 Kor 12-14)

Gebruik van die genadegawes vir eie voordeel:

(Nee, liefde as grootste gawe vra dat al die gawes gebruik word tot opbou van die gemeente.)

Perikoop 9 (1 Kor 15)

Ontkenning van liggaamlike opstanding van die dooies:

(Nee, sonder die liggaamlike opstanding is alles tevergeefs.)

Bostaande skematiese voorstelling van die twee motiewe, naamlik die misstande in die gemeente en Paulus se reaksie daarop kan vervolgens onder 'n enkele samevatende hoofgedagte tuisgebring word, naamlik:

Teenoor 'n hoogmoedige kennis en selfsoeke vereis navolging van die gekruisigde Christus selfprysgawe ter wille van die redding en opbou van ander en maak die opstanding van die dooies dat dié opofferinge nie tevergeefs is nie.

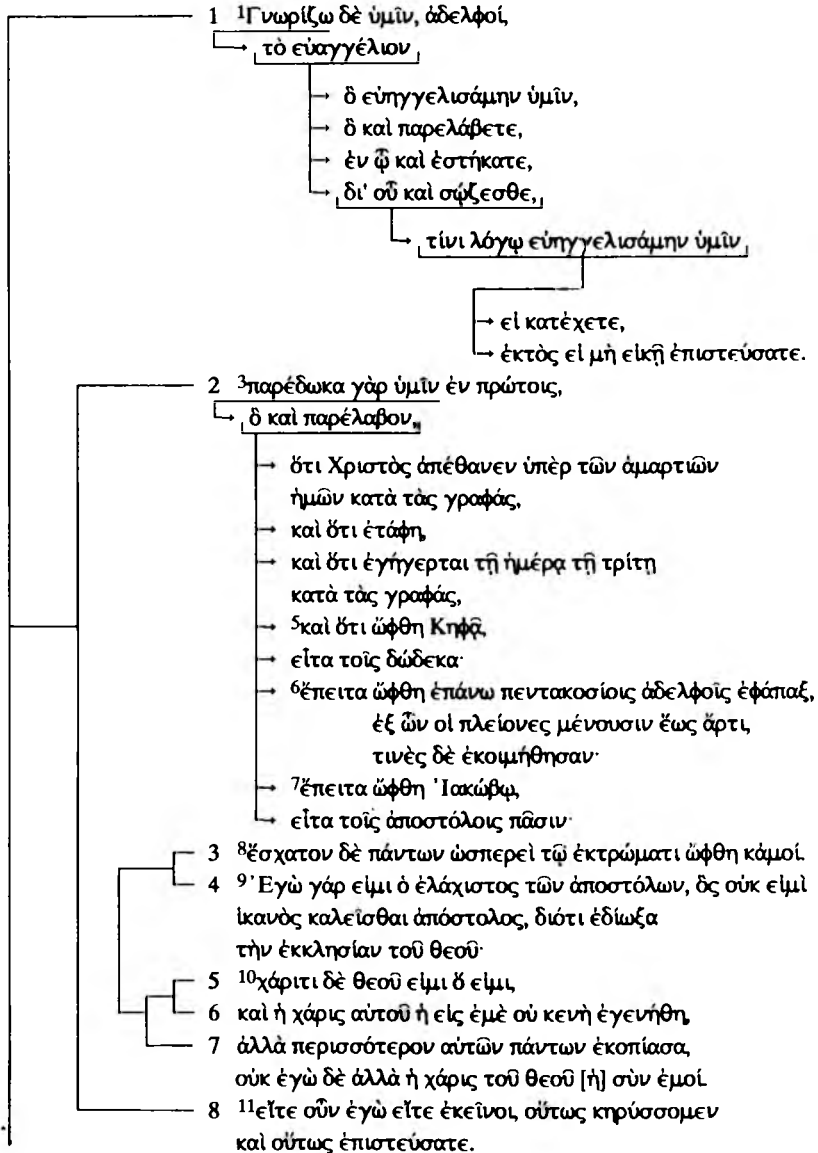
Indien bogenoemde hoofgedagte weer verkort word tot 'n opskrif vir die hele brief, sou dit soos volg kon lui:

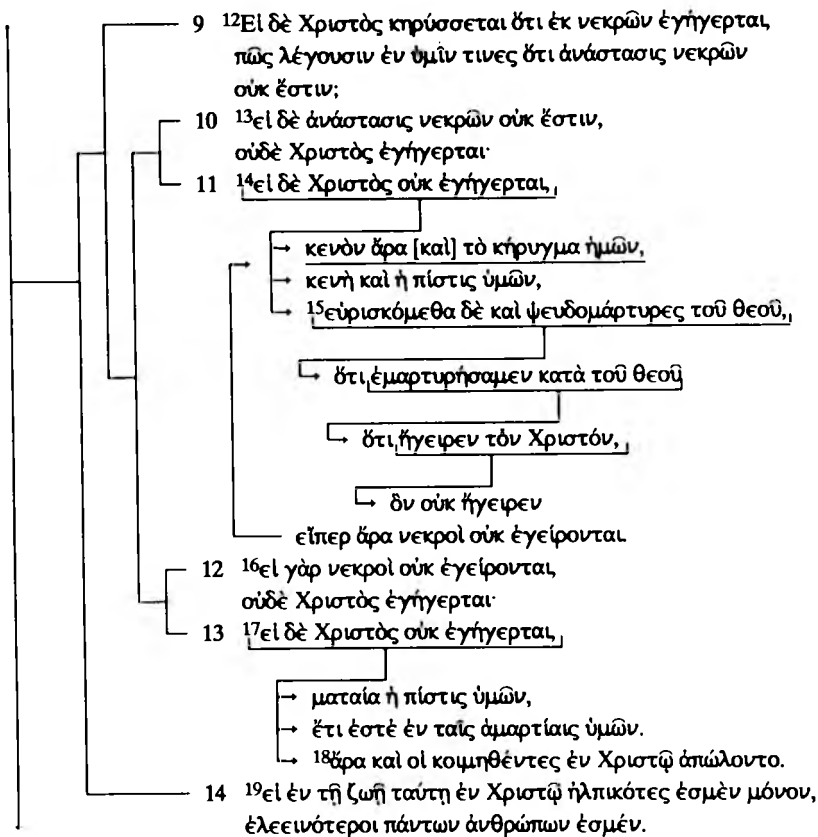
Die opstanding maak kruisdra ter wille van ander, eerder as selfsoeke, nie tevergeefs nie.

Die kolonverdeling van hoofstuk 15 (perikoop 9) sien soos volg daaruit:

Hoofstuk 15
Hoofstuk 15:1-11

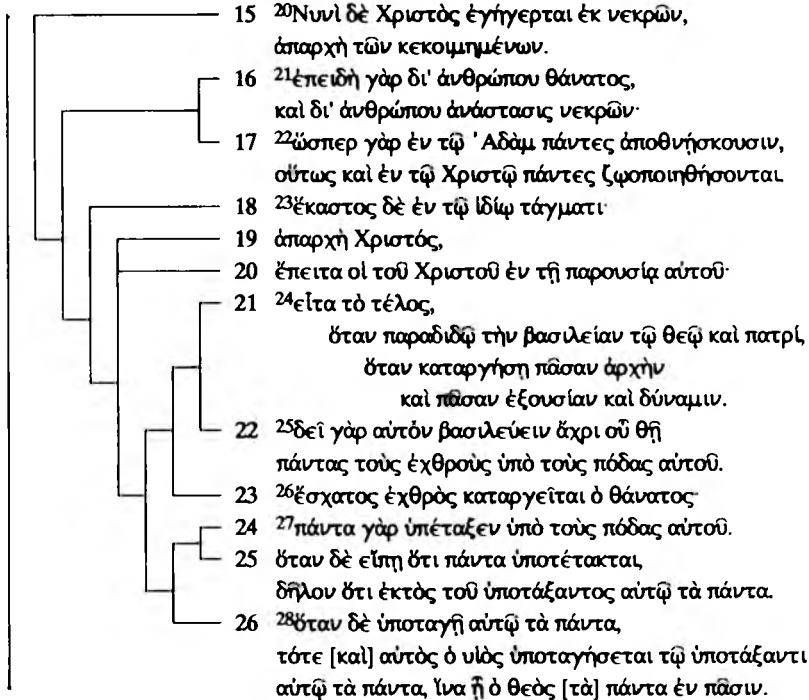
Perikoop 9
Perikoop 9.1

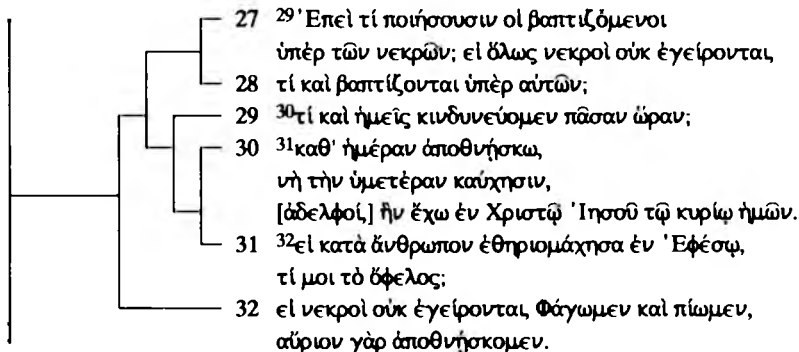
Hoofstuk 15:12-34
Hoofstuk 15:20-28

Perikoop 9.2
Perikoop 9.2.2

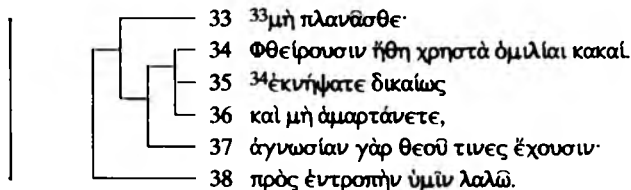
Hoofstuk 15:12-34
Hoofstuk 15:29-32

Perikoop 9.2
Perikoop 9.2.3

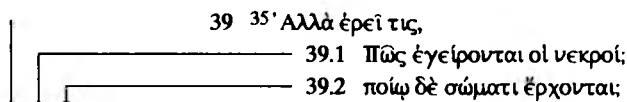
Hoofstuk 15:12-34
Hoofstuk 15:33-34

Perikoop 9.2
Perikoop 9.2.4

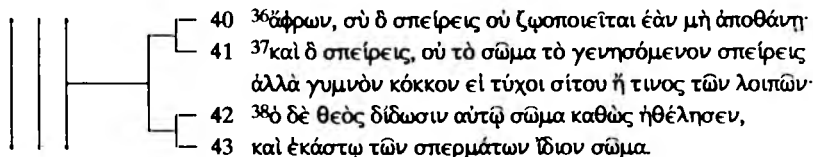
Hoofstuk 15:35-49
Hoofstuk 15:15

Perikoop 9.3
Perikoop 9.3.1

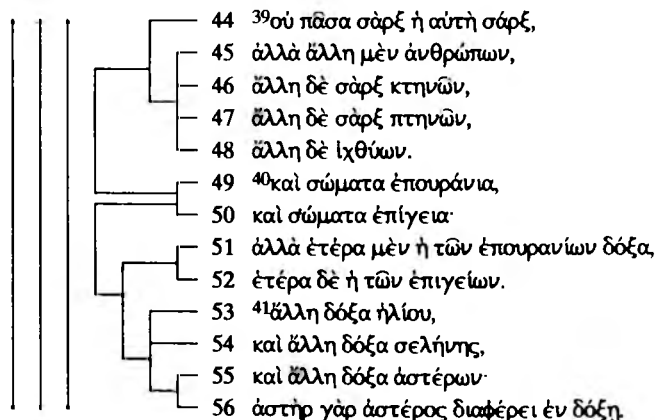
Hoofstuk 15:36-49
Hoofstuk 15:36-38

Perikoop 9.3.2
Perikoop 9.3.2.1

Hoofstuk 15:36-49
Hoofstuk 15:39-41

Perikoop 9.3.2
Perikoop 9.3.2.2

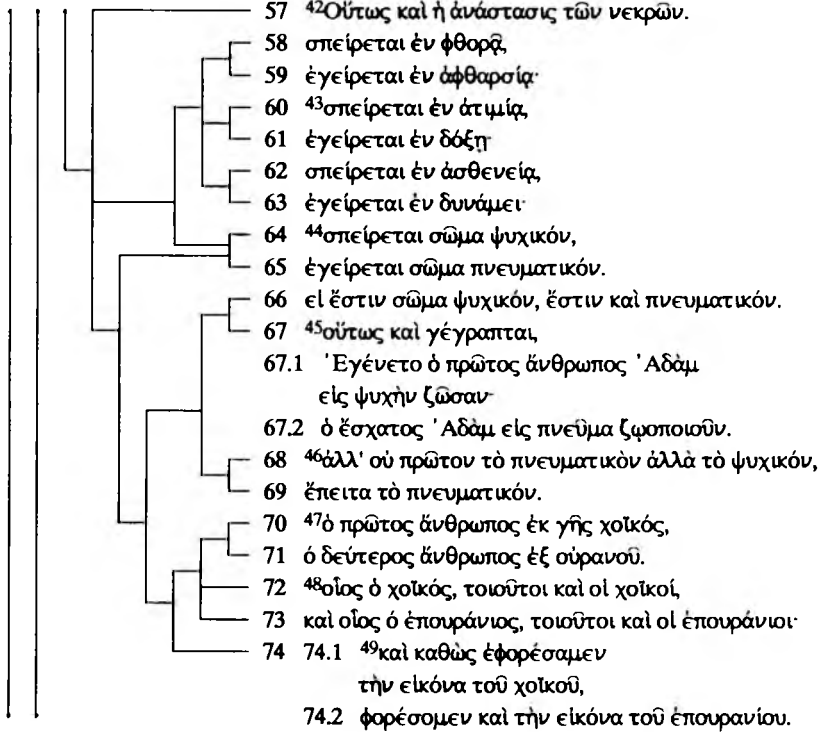

Hoofstuk 15:36-49

Hoofstuk 15:42-49

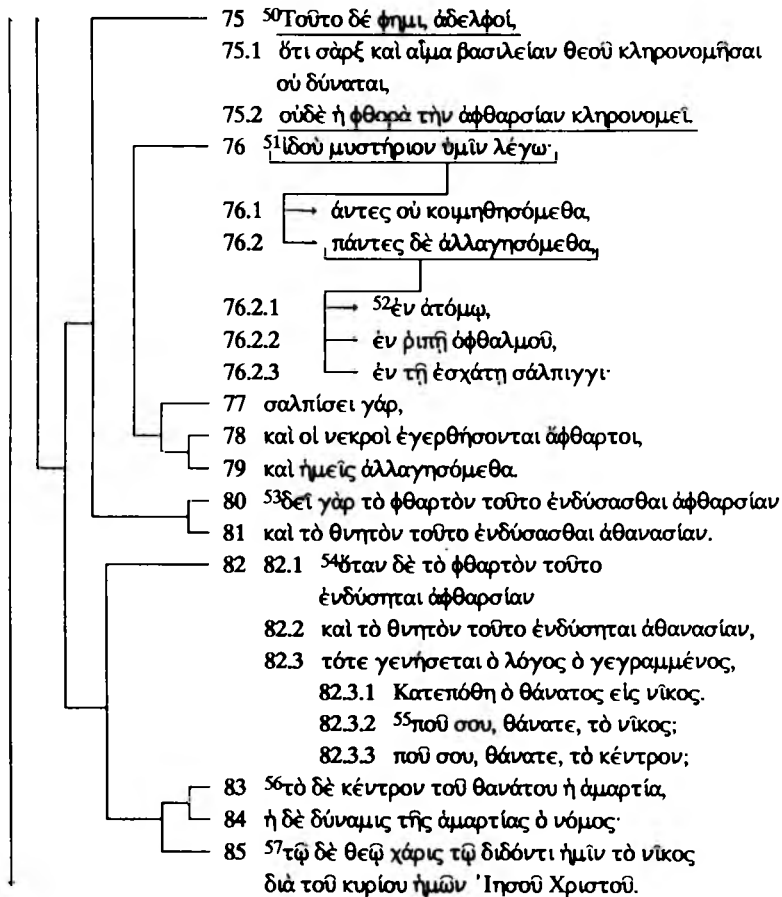
Perikoop 9.3.2

Perikoop 9.3.2.3

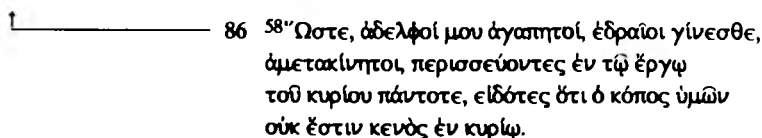
Hoofstuk 15:50-57
 Hoofstuk 15:50-57

Perikoop 9.3.3
 Perikoop 9.3.3.1

Hoofstuk 15:58

Perikoop 9.4

Daar kan eksegetiese argumente, gebaseer op 'n ontleding van die diskoers, aangevoer word waarom die hortatiefvorm $\phi\omicron\rho\rho\acute{\epsilon}\sigma\omega\mu\epsilon\nu$ nie totaal teenstrydig is met die oorkoepelende kolon 57 wat as 'n soort opskrif 'n nuwe subperikoop 9.3.2.3 inlei nie en ook nie met die oorwegend didaktiese konteks van die diskoers van hierdie subperikoop nie – 'n konteks waarbinne die futurum natuurlik *didakties* beter sou inpas as deel van die voortgaande onderrig en hier dan insake die toekomstige dra van die $\epsilon\lambda\kappa\acute{\omega}\nu$ van die hemelse mens.

Die volgende voorbeelde binne perikoop 9 toon ook 'n oorgang vanaf 'n meer onpersoonlike didaktiese diskoers na 'n meer persoonlike diskoers met 'n morele strekking: Perikoop 9.1 het 'n gedeelte met 'n persoonlike belydenis insake Paulus se (immorele) vervolging van die gemeente (kola 3-10). Ook perikoop 9.2.1 bevat twee oorgange vanaf die derde persoon in didaktiese gedeeltes na die tweede en eerste persoon in gedeeltes wat 'n persoonlike en morele toon laat hoor, naamlik die oorgang vanaf die derde persoon in kola 9-10 na die tweede en eerste persoon in kolon 11, en vanaf die derde persoon in kolon 12 na die tweede en eerste persoon in kola 13-14.

Perikoop 9.2.3 wat begin met die onpersoonlike derde persoon (kola 27-28) slaan ook oor na die eerste persoon (kola 29-32) en sluit met 'n dubbele hortatief ($\phi\acute{\alpha}\gamma\omega\mu\epsilon\nu$ en $\pi\acute{\lambda}\omega\mu\epsilon\nu$). Ook in perikoop 9.3.2.1 is daar ten spyte van die leerstellige gang van Paulus se betoog, 'n sterk persoonlike element in die vokatief $\acute{\alpha}\phi\rho\omega\nu$ en die tweedepersoonuitgange wat implisiet 'n vermaning tot Paulus se Korintiese lesers (hoorders) was om nie ook hierdie dwaasheid ten prooi te val nie (vgl Botha 1991:175-177, 259). Vanaf kolon 44 tot 73 gebruik Paulus uitsluitlik die derde persoon, maar by kolon 74 slaan hy oor na 'n dubbele gebruik van die eerste persoon wat 'n verdere aanduiding is van 'n verandering van die diskoers vanaf 'n meer onpersoonlik-objektiewe en didaktiese toon na 'n persoonlike toon waarin hy hom identifiseer met sy lesers.

'n Verdere voorbeeld en argument vanuit die diskoers van Paulus in perikoop 9 ten gunste van 'n oorgang vanuit 'n oorwegend-didaktiese diskoers na 'n persoonlike en hortatiewe diskoers en dus vir 'n hortatieflesing van komma 74.2, is die feit dat Paulus die hele onderafdeling (perikoop 9.3), sowel as die hele gedeelte oor die opstanding (perikoop 9), ook afsluit met 'n morele vermaning, naamlik dié van die laaste kolon (perikoop 9.4). Dit is verder in ooreenstemming met die morele toon van die hele perikoop 9 (binne 'n oorwegend-didaktiese diskoers) waarvan die hoofgedagte soos volg saamgevat kan word: Omdat God wel die dooies opwek (soos didakties aangetoon), daarom is die prediking van die apostels en die geloof en arbeid van die gemeente nie tevergeefs nie – moreel en hortatief gerig – (vgl Botha 1991:145-146). Dit is ook in ooreenstemming met die morele toon eie aan die hele

brief, waarvan die hoofgedagte soos volg saamgevat kan word: Teenoor 'n hoogmoedige kennis en selfsoeke vra navolging van die gekruisigde Christus selfprysgawe ter wille van die opbou en redding van ander en maak die opstanding van die dooies hierdie opofferinge nie tevergeefs nie (vgl Botha 1991:135).

Dit is dus duidelik dat binne die diskoers van perikoop 9 as geheel 'n hortatief aan die einde van perikoop 9.3.2.3 nie strydig is met die gang van die diskoers nie. Interessant is die feit dat ook die didaktiese onderrig aangaande die betekenis van Adam en Christus in Romeine 5:12-21 gevolg word deur die sterk morele vermaninge van Romeine 6.

4. GEVOLGTREKKING

Waar die hortatieflesing eksegeties glad nie onsinnig is binne sy tekstuele konteks nie, is daar myns insien nie voldoende rede om die veel swakker betuigde futurumlesing $\phi\omicron\rho\acute{\epsilon}\sigma\omicron\mu\epsilon\nu$ te verkies nie. Daarom is dit ook nie nodig dat, indien die subjunktieflesing $\phi\omicron\rho\acute{\epsilon}\sigma\omega\mu\epsilon\nu$ wel gekies word, die betekenis daarvan as by benadering gelyk aan dié van 'n futurumlesing verstaan moet word nie (contra Weiss 1910:377; Grosheide 1957:427).

Indien die hortatieflesing dus as die korrekte aanvaar word, dan is dit redelik om te aanvaar dat Paulus inderdaad reeds vanaf vers 46 (kolon 68), toe hy oorgegaan het tot meer algemene stellinge in verband met die geestelike en natuurlike bestaanswyses van die twee tipes en hulle 'nasate' (vgl Botha 1991:249), ook 'n morele betekenis aan sy onderrig geheg het en die oorgang na 'n hortatieflesing vir vers 49b (komma 74.2) voorberei het.

Die vermanende toon van die hortatieflesing $\phi\omicron\rho\acute{\epsilon}\sigma\omega\mu\epsilon\nu$ και την εικόνα του $\epsilon\pi\omicron\upsilon\rho\alpha\nu\acute{\iota}\omicron\upsilon$ is nie bedoel om die lesers aan te moedig om nou reeds hulle hemelse verheerlikte liggaamlike bestaanswyse te beoefen nie (vgl Fee 1987:795; contra Robertson & Plummer 1911:375). Dit is duidelik uit Paulus se argument in kolom 20 en in kola 76-79 dat die opstanding en die gepaardgaande verheerlikte liggaamlike bestaanswyse eers by die wederkoms sal plaasvind. Die hortatieflesing word alleen sinvol en verstaanbaar indien dit gerig is op 'n teenswoordige handeling van die lesers. Paulus rig dus 'n oproep tot sy lesers met die bedoeling dat daar 'n bepaalde wesensgelykheid moet wees ten opsigte van gedragswyse tussen die draers van die beeld ($\epsilon\iota\kappa\acute{\omega}\nu$) en die hemelse mens (vgl Botha 1991:262, 264-265). Dit moet geskied as hulle reaksie op die appèl wat hy rig. In hulle geestelike bestaanswyse, moet Paulus se lesers hulle lewe in ooreenstemming bring met die gedragswyse van Jesus wat as mens (die laaste Adam) op aarde kom lewe het.

Die verloëning van die opstanding, asook die vele misstande in die gemeente, waaraan Paulus se brief aan hulle te wyte is, het die gevaar ingehou dat die lesers nie alleen teenswoordig ol ἐπουράνιοι is volgens die voorbeeld van τοῦ ἐπουράνιου nie, maar dit ook toekomstig nie sal wees nie. Ons vind dus ook hier 'n voorbeeld van Paulus se eskatologiese raamwerk wat as drievoudig gesien moet word, naamlik as *nog steeds*, *al reeds* en *nog nie*. Die lesers se lewenswyse word enersyds nog steeds bepaal deur hulle verhouding met Adam, sy sonde en dood, maar andersyds al reeds veel meer (Rom 5:17) deur die lewendmakende gees (nie Gees, dit wil sê Heilige Gees nie, vgl Botha 1991:244-245) van Christus, die laaste Adam wie se εἰκὼν hulle lewe nou beslissend stempel. Nietemin is hulle nog nie volkome wesensgelyk aan τῆν εἰκόνα τοῦ ἐπουράνιου nie. Daarom spoor Paulus sy lesers aan: 'Laat ons ook die beeld van die hemelse mens wees!' Die lesers het reeds deel aan die eskatologiese lewenswyse, is reeds ol ἐπουράνιοι, maar word terselfdertyd ook aangemoedig om dit te word. Indien daar dus onder die lesers van Paulus ol πνευματικοί was wat skuldig was aan 'n oorentoesiastiese siening van 'n teenswoordige opstandingslewe, kon hulle uit Paulus se vergelyking in vers 49 weet dat net soos hulle teenswoordig nog steeds in hulle lewenswyse beslissend bepaal word deur 'n sekere wesensgelykheid (sonde en dood) met ὁ χυικός, net so rus die verpligting op hulle om, ter wille van wat hulle as 'nasate' van ol ἐπουράνιοι moet wees, maar definitief nog nie volkome is nie, hulle lewe beslissend te laat bepaal deur 'n gedragsmatige wesensgelykheid aan sy lewenswyse.

Litertuurverwysings

- Botha, S P 1991. Opstanding, opstandingsliggaam en opstandingslewe volgens 1 Korintiërs 15:35-58: 'n Eksegetiese studie. DD-proefskrif, Universiteit van die Noorde.
- Fee, G D 19873. *The first epistle to the Corinthians*. Grand Rapids: Eerdmans. (NICNT.)
- Findlay, G G [1910] 1980. *St. Paul's first epistle to the Corinthians*. Grand Rapids: Eerdmans. (The expositor's Greek Testament.)
- Grosheide, F W 1957. *De eerste brief aan de kerk te Korinthe*. Kampen: Kok.
- Héring, J 1962. *The first epistle of saint Paul to the Corinthians*. London: The Epworth Press.
- Lenski, R C H 1963. *The interpretation of St. Paul's first and second epistles to the Corinthians*. Minneapolis: Augsburg.
- Metzger, B M 1968. *The text of the New Testament: Its transmission, corruption and restoration*. Oxford: Clarendon.

Metzger, B M 1975. *A textual commentary on the Greek New Testament*. London: UBS.

Petzer, K 1990. *Die teks van die Nuwe Testament: 'n Inleiding in die basiese aspekte van die teorie en praktyk van die tekskritiek van die Nuwe Testament*. Pretoria: Tydskrifafdeling van die Nederduitsch Hervormde Kerk. (HTS Supplementum 2.)

Robertson, A & Plummer, A 1911. *A critical and exegetical commentary on the first epistle of St Paul to the Corinthians*. 2nd ed. Edinburgh: Clark. (ICC.)

Weiss, J [1910] 1970. *Der erste Korintherbrief*. Göttingen: Vandenhoeck.